

Т.К. КВАША, зав. відділу
 О.Ф. ПАЛАДЧЕНКО, зав. сектору
 І.В. МОЛЧАНОВА, с.н.с.

ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

Резюме. Стаття присвячена трансферу створених у 2016 р. за бюджетні кошти технологій як однієї із важливих складових реалізації науково-технічного та інтелектуального потенціалу України. Метою роботи є дослідження результатів трансферу технологій, аналіз напрямів інноваційної діяльності в розрізі стратегічних пріоритетів, виявлення особливостей і проблем сфери трансферу, розроблення пропозицій щодо їх розв'язання. Робота проведена у рамках інноваційного законодавства методом моніторингу на базі даних розпорядників бюджетних коштів, які здійснювали трансфер створених за бюджетні кошти технологій. Результати дослідження свідчать, що у 2016 р. трансфер технологій здійснено шляхом їх придбання (40 од.) та передання (1147 од.) за рахунок лише спеціального фонду бюджету. Лідер трансферу технологій за стратегічними пріоритетами — напрям 4 “Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу”, що є результатом найбільших обсягів у 2016 р. бюджетного фінансування цього напрямку (74,5%). Останні позиції займають два стратегічних напрями: 5 “Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики” та 6 “Широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища”. Такий стан за цими двома напрямками є результатом традиційно низького бюджетного фінансування, що перешкоджає створенню сприятливого середовища для трансферу технологій, а отже, ефективному використанню науково-технічного та інтелектуального потенціалу України. Запропоновано активізувати трансфер технологій та інноваційну діяльність, зокрема, за стратегічними пріоритетами 5 “Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики” і 6 “Широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища” через їх врахування у подальшому головними розпорядниками бюджетних коштів при визначенні тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, державних цільових програм і окремих інноваційних проектів.

Ключові слова: розвиток, інноваційна діяльність, трансфер технологій, пріоритетні напрями, бюджетні кошти, проблеми, пропозиції.

ВСТУП

Ефективний економічний розвиток забезпечує інноваційна діяльність, яка спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і передбачає впровадження інноваційних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництво та реалізацію нових видів конкурентоспроможної продукції, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і соціальної сфери. Забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва та трансферу технологій є одним із основних принципів державної інноваційної політики в Україні [1; 2].

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Важливе значення для інноваційного економічного розвитку має результативність технологічного трансферу за стратегічними пріоритетами інноваційної діяльності, визначеними до 2021 р. Законом України “Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні” [3].

Мета роботи — дослідження стану трансферу технологій в Україні, створених за бюджетні кошти, здійснення аналізу його результатів загалом та у розрізі стратегічних пріоритетів інноваційної діяльності, виявлення особливостей і проблем процесу, розроблення пропозицій щодо їх вирішення.

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАНИХ ПУБЛІКАЦІЙ

Питання трансферу технологій досліджували науковці: Ляшенко О.М., Білоус-Сергєєва С.А., Соловійов В.П., Кам'янська О.В., Писаренко Т.В., Кваша Т.К., Литвинова В.В., Волинець В.М., Грабовський Б.О., Терехова С.В., Кацура С.М., Харін А.А., Рождественський А.В., Коленський І.Л. У роботах цих авторів висвітлено: форми і методи інформаційного забезпечення процесу комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок [4]; методи та моделі комерціалізації трансферу технологій [5]; трансфер технологій у системі конкурентної економіки [6]; результативність трансферу технологій вищими на-

вчальними закладами і науковими установами МОН України за стратегічними пріоритетами інноваційної діяльності [7]; трансфер технологій на галузевому [8–10], регіональному рівні [11]; розкрито проблеми та запропоновано шляхи їх розв’язання. При цьому публікацій за результатами дослідження трансферу технологій в Україні за бюджетні кошти у розрізі стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності з розкриттям особливостей цього процесу не здійснювалося.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Державна регуляторна політика у сфері трансферу технологій спрямована на забезпечення ефективного використання науково-технічного та інтелектуального потенціалу України, технологічності виробництва продукції, охорони майнових прав на вітчизняні технології. Трансфер технологій є важливою та невід’ємною складовою інноваційної діяльності й передбачає процес передачі технології, створеної за результатами науково-технічної діяльності, сукупності систематизованих наукових знань, технічних, організаційних та інших рішень. Реалізація трансферу передбачає укладення між фізичними та/або юридичними особами двостороннього або багатостороннього договору, яким установлюються, змінюються або припиняються майнові права та обов’язки щодо технології та/або її складових [2].

Важливе значення для ефективних результатів трансферу технологій має державна фінансова підтримка, особливо за пріоритетними напрямками інноваційної діяльності [3]. Вивчення результатів трансферу технологій здійснюється в рамках інноваційного законодавства [1–3], є унікальним і проводиться тільки Українським інститутом науково-технічної експертизи та інформації (УкрІНТЕІ) методом моніторингу як найбільш прийнятним та ефективним видом наукового дослідження. Ця робота є складовою щорічного моніторингу реалізації пріоритетних напрямів інноваційної діяльності в Україні. Дослідження здійснюється на базі даних головних розпорядників бюджетних коштів щодо трансферу створених за бюджетні кошти технологій. Моніторинг дає можливість дослідити стан трансферу, здійснити аналіз його результатів загалом та у розрізі стратегічних пріоритетів інноваційної діяльності, провести порівняльну характеристику з попереднім періодом, виявити особливості та проблеми процесу, розробити пропозиції щодо їх вирішення.

Як свідчать результати проведеного моніторингу, у 2016 р. трансфер технологій здійснено МОН, Мінагрополітики, НААНУ, НАНУ за стратегічними пріоритетами та за

іншими напрямками інноваційної діяльності (напрямом “Інше”) шляхом придбання та передання технологій.

Придбання технологій. У 2016 р. придбано 40 технологій, з яких 35 або 87,5% — за стратегічними пріоритетними напрямками інноваційної діяльності та п’ять або 12,5% — за напрямом “Інше”. У 2015 р. трансфер технологій цим шляхом не здійснювався. На технології зі спеціального фонду двоє розпорядників виділили 5,20 тис. грн, з яких переважна частка (81,7%) — МОН (за стратегічними пріоритетами) і менша (18,3%) — Мінагрополітики (за напрямом “Інше”) (напрямом 8 на **рис. 1**). У рамках стратегічних пріоритетів придбання технологій здійснено за чотирма напрямками (1; 3; 4; 7), з яких найбільше (19 од. або 47,5%) придбано за напрямом 4 “Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу”, на які спрямовано також найбільше коштів (43,5%). Найменше технологій (3 або 7,5%) з найменшою часткою коштів (9%) придбано за напрямом 7 “Розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки” (**рис. 1**). Усі технології придбано на внутрішньому ринку за формою договору щодо “виключних майнових прав власності на винаходи, промислові зразки, корисні моделі”.

Передача технологій. У 2016 р. загалом передано 1147 створених за бюджетні кошти технологій, що на 33% менше порівняно з 2015 р. Із загальної кількості майже всі передані НААНУ (70,8% — найбільша частка) та МОН (25,9%); решта — НАНУ (2,9%) та Мінагрополітики — 0,4% (найменша частка). Промисловим підприємствам передано 122 технології або 10,6% від загальної кількості переданих, та майже вдвічі менше порівняно з 2015 р. (228 технологій), з яких МОН — 88,5% (найбільша частка), НАНУ — 7,4%, Мінагрополітики — 4,1% (найменша частка) (**рис. 2**).

Загальний обсяг надходжень у 2016 р. від передання технологій становить 71765,12 тис.

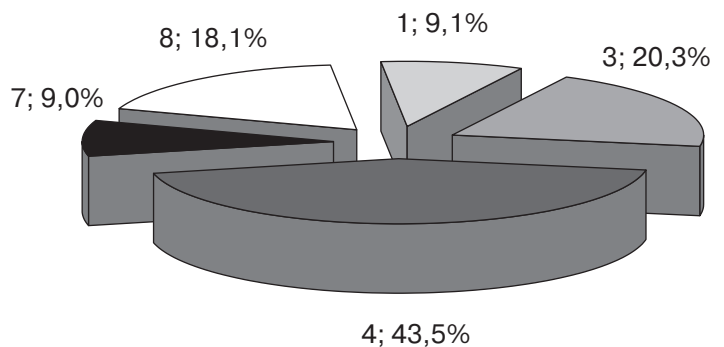

Рис. 1. Розподіл коштів на придбання технологій за стратегічними пріоритетними напрямками інноваційної діяльності в Україні у 2016 р., %

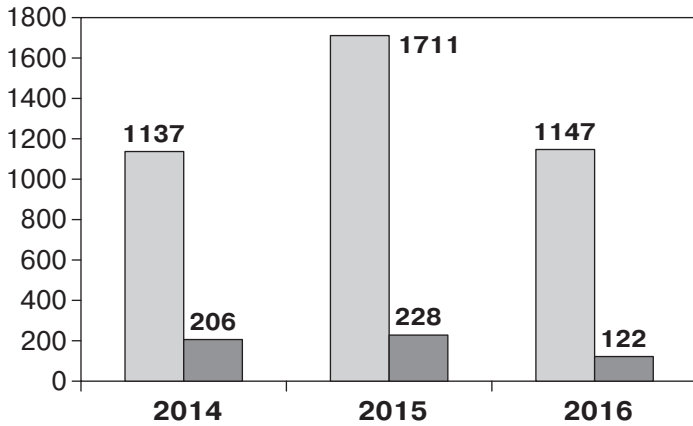

Рис. 2. Динаміка загальної кількості переданих інноваційних технологій у 2014–2016 рр., од.:

■ — кількість переданих технологій; ■ — кількість переданих технологій промисловим підприємствам

грн або 121,9% порівняно з 2015 р., з яких 68527,92 тис. грн або 95,5% — за стратегічними пріоритетами і 3237,20 тис. грн або 4,5% — за напрямом “Інше”. Отже, незважаючи на зменшення кількості переданих технологій порівняно з 2015 р., відбулося зростання обсягів надходжень від їх передання.

За стратегічними пріоритетними напрямками інноваційної діяльності у 2016 р. передано 1074 технології або 93,6% від загальної кількості, що на 36,1% менше порівняно з 2015 р., трьома розпорядниками бюджетних коштів, з яких найбільше НААН (75,6%), найменше — НАНУ (лише 3,1%), частка МОН становить 21,3%. Мінагрополітики передавало технології за напрямом “Інше”. Із цієї кількості технологій промисловим підприємствам передано 10,1% (МОН — 91,7%,

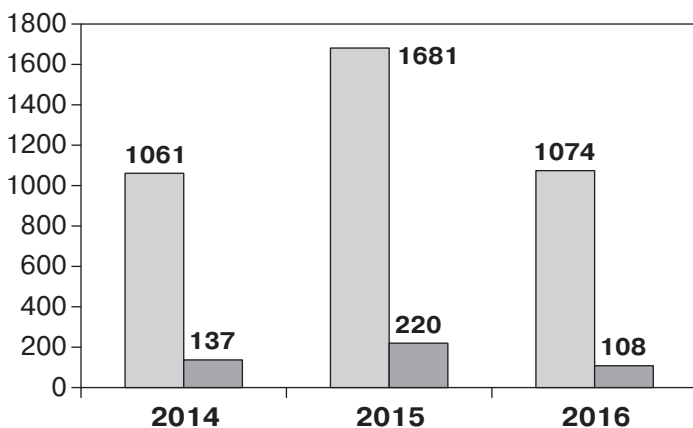

Рис. 3. Динаміка кількості переданих технологій за стратегічними пріоритетними напрямками у 2014–2016 рр., од.:

■ — кількість переданих технологій; ■ — кількість переданих технологій промисловим підприємствам

НАНУ — 8,3%), що майже вдвічі менше порівняно з 2015 р. (рис. 3).

Обсяг надходжень від передання технологій за стратегічними пріоритетами становить 68527,92 тис. грн або 95,5% від загальних обсягів, що на 17% більше порівняно з 2015 р. (58560,94 тис. грн) (рис. 4). Від промислових підприємств отримано 18672,45 тис. грн або 27,2%, що становить 131,4% порівняно з 2015 р., з яких МОН — 84,2%; НАНУ — 15,8%. Кошти від передання технологій надійшли до спеціального фонду державного бюджету.

Передання технологій за стратегічними пріоритетами у 2016 р. (у 2015 р. також) здійснювалося як на внутрішньому ринку (за всіма видами договорів), так і на зовнішньому (за договорами щодо “ліцензій, ліцензійних договорів на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей” і “ноу-хау, угод на придбання (передання) технологій”) (табл. 1).

Трансфер технологій у розрізі стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності.

1. Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії. У 2016 р. за пріоритетом на внутрішньому та зовнішньому ринках загалом передано 78 технологій (7,3% від загальної кількості договорів за стратегічними пріоритетними напрямками і на три технології менше порівняно з 2015 р.), з яких майже всі (97,4%) — на внутрішньому ринку, зокрема промисловим підприємствам — 24 технології або 31,6%. Обсяг надходжень від передання технологій становить 6811,79 тис. грн або 9,9% від загального обсягу надходжень за стратегічними пріоритетами та 103,6% порівняно з 2015р., з яких переважна більшість (81,3%) — на внутрішньому ринку, в основному від промислових підприємств (4997,89 тис. грн або 90,2%) та 1272,20 тис. грн або 19,3% — на зовнішньому ринку. Технології за всіма формами передано організаціями МОН.

2. Освоєння нових технологій високотехнологічного розвитку транспортної системи, ракетно-космічної галузі, авіа- і суднобудування, озброєння та військової техніки. За цим пріоритетом у 2016 р. передано 16 технологій (1,5% від їх загальної кількості за стратегічними пріоритетами), що на 33,3% менше порівняно з 2015 р. (24 технології), з яких усі — на внутрішньому ринку промисловим підприємствам. Обсяг коштів від передання технологій становить 3202,30 тис. грн або 4,7% від загального

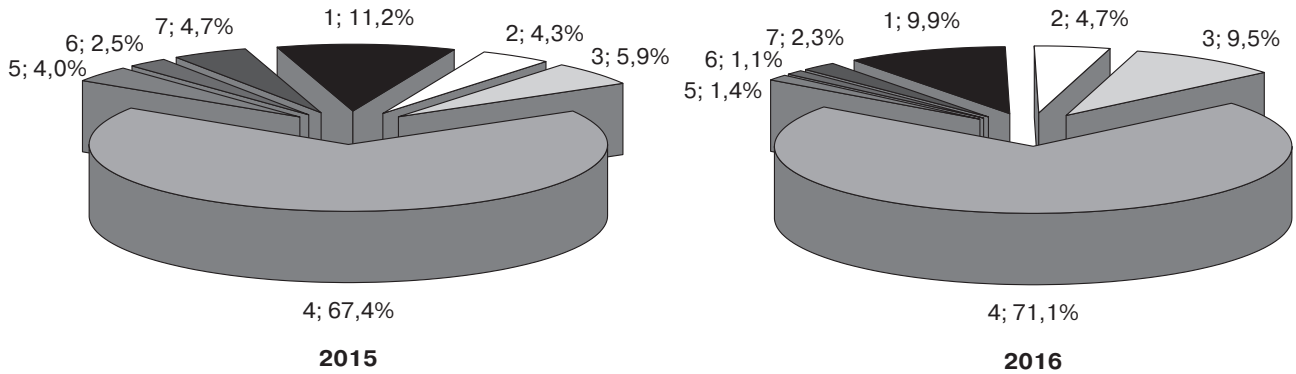

Рис. 4. Частки обсягів надходжень від передання технологій за стратегічними пріоритетними напрямками інноваційної діяльності* за 2014-2016 рр., %

* **Примітки:** Нумерація та назва стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності згідно із Законом України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні":

1. Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії.
2. Освоєння нових технологій високотехнологічного розвитку транспортної системи, ракетно-космічної галузі, авіа- і суднобудування, озброєння та військової техніки.
3. Освоєння нових технологій виробництва матеріалів, їх оброблення і з'єднання, створення індустрії наноматеріалів та нанотехнологій.
4. Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу.
5. Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики.
6. Широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища.
7. Розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки.

обсягу надходжень за стратегічними пріоритетами та 126,9% порівняно з 2015 р. Усі кошти надійшли від промислових підприємств. Технології передавалися тільки на внутрішньому ринку за формою "ноу-хау, угод на придбання (передання) технологій" (п'ять од.) та іншими договорами (11 од.) організаціями МОН.

3. Освоєння нових технологій виробництва матеріалів, їх оброблення і з'єднання, створення індустрії наноматеріалів та нанотехнологій. У 2016 р. за пріоритетом передано 45 технологій (4,2% від загальної кількості за стратегічними пріоритетами та 90% порівняно з 2015 р. — 50 технологій), з яких 38 (84,4%) — на внутрішньо-

Таблиця 1

Надходження від передання технологій, створених за бюджетні кошти, за стратегічними пріоритетними напрямками на внутрішньому та зовнішньому ринках у 2014–2016 рр.

Показники	2014 рік			2015 рік			2016 рік		
	Кількість, од.	Обсяг надходжень, тис. грн.	Питома вага, %	Кількість, од.	Обсяг надходжень, тис. грн.	Питома вага, %	Кількість, од.	Обсяг надходжень, тис. грн.	Питома вага, %
Передано технологій всього, у т.ч.:	1061	33895,01	100,0	1681	58560,94	100,0	1074	68527,92	100,0
на внутрішньому ринку	1052	32650,03	96,3	1661	54505,98	93,1	1064	64644,73	94,3
на зовнішньому ринку	9	1244,98	3,7	20	4054,96	6,9	10	3883,19	5,7

му і сім (15,6%) — на зовнішньому ринках. Обсяг надходжень від передавання технологій становить 6469,51 тис. грн (9,5% від їх загального обсягу за стратегічними пріоритетами та в 1,9 разу більше порівняно з 2015 р.). На внутрішньому ринку передавання технологій здійснено за формою “ліцензій, ліцензійних договорів на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей” (10,5%), “ноу-хау, угод на придбання (передання) технологій” (52,6%) та за іншими договорами (36,9%); на зовнішньому ринку — за формою “ліцензій, ліцензійних договорів на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей”. Технології передано двома розпорядниками, з яких переважну кількість МОН (82,2%), а решта — НАНУ (17,8%) з частками отриманих від передавання коштів: МОН — 59,9%, НАНУ — 40,1%.

4. *Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу.* За цим пріоритетом у 2016 р. передано 902 технології або 84% (найбільша частка) від їх загальної кількості за стратегічними пріоритетами та 62,3% порівняно з 2015 р. Майже всі технології (901 або 99,9%) передано на внутрішньому ринку, і лише одну технологію — на зовнішньому. Обсяг надходжень від передавання технологій становить 48728,29 тис. грн або 71,1% (найбільша частка) від загальних обсягів за стратегічними пріоритетами та 123,5% порівняно з 2015 р., з яких майже всі — від передавання на внутрішньому ринку. Передання технологій на внутрішньому ринку здійснено за всіма трьома формами та за іншими договорами, на зовнішньому — за формою “ноу-хау, угоди на придбання (передання) технологій”. Трансфер на внутрішньому ринку здійснено трьома розпорядниками: МОН (8,1% за кількістю), НАНУ (1,8%) та НААНУ (найбільша кількість технологій — 90,1% та найбільші обсяги надходжень — 61,3%), на зовнішньому ринку — МОН.

Слід зазначити, що за результатами моніторингу фінансування стратегічних пріоритетів, на напрям 4 у 2016 р., як і попередніми роками, спрямовано також і найбільшу частку бюджетних коштів для його реалізації, що створило сприятливі умови для успішного трансферу створених за бюджетні кошти технологій для сфери АПК.

5. *Упровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики.* За пріоритетом передано 4 технології, або 0,4% (остання позиція) від їх загальної кількості за стратегічними пріоритетами та майже вдвічі менше порівняно з 2015 р., які всі реалізовано на внутрішньому ринку. Від передачі технологій отримано 984,01 тис. грн або 1,4% (передостання позиція) від загальних обсягів надходжень за стратегічними пріоритетами та 41,9% (або в 2,4 разу

менше) порівняно з 2015 р. Усі технології передано за формою “ліцензій, ліцензійних договорів на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей” двома розпорядниками: МОН (1 технологія та 0,3% надходжень) і НАНУ (3 технології та майже всі надходження — 99,7%).

Стратегічний напрям 5 традиційно займає останні позиції (близько 2%) за бюджетним фінансуванням, що є проблемою, яка негативно вплинула на результати трансферу технологій медичного спрямування.

6. *Широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища.* За пріоритетом у 2016 р. передано 12 технологій або 1,1% (передостання позиція) від загальної кількості за стратегічними пріоритетами, що в 1,8 разу менше порівняно з 2015 р. Від передавання технологій надійшло 766 тис. грн або 1,1% (найменша частка) від обсягів надходжень за стратегічними пріоритетами та 52,3% порівняно з 2015 р. Трансфер технологій здійснено лише на внутрішньому ринку за двома формами передавання: “ліцензій, ліцензійних договорів на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей” і “ноу-хау, угод на придбання (передання) технологій” одним розпорядником — МОН. Така ситуація є результатом незначного державного фінансування пріоритету (близько 4%), що стримує його реалізацію.

7. *Розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки.* За пріоритетом у 2016 р. передано 17 технологій (1,6% від їх загальної кількості за стратегічними пріоритетами), що майже втричі менше порівняно з 2015 р., з яких усі — на внутрішньому ринку. Обсяг надходжень від передавання технологій становить 1566,02 тис. грн або 2,3% від загальних обсягів за стратегічними пріоритетами та 57,3% (майже вдвічі менше) порівняно з 2015 р. Трансфер технологій здійснено за двома формами передавання: “ліцензій, ліцензійних договорів на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей” та за іншими формами договорів двома розпорядниками, з яких переважну частину — МОН (11 технологій та 75,7% надходжень) і НАНУ (6 технологій та 24,3% надходжень).

8. *“Інше” — поза стратегічними пріоритетними напрямами.* У 2016 р., крім стратегічних пріоритетів, передавання технологій здійснено ще й поза ними (напрямок “Інше”) — 73 од. або 6,4% від їх загальної кількості, з яких майже всі (72 або 98,6%) — на внутрішньому та лише 1 або 2,4% — на зовнішньому ринках. Обсяги надходжень від передавання становили 3237,20 тис. грн або 4,5% від загального обсягу, з яких переважна більшість (96,2%) — на внутрішньому, та

лише 3,8% — на зовнішньому ринках. Процес передання здійснено за двома формами: “ліцензій, ліцензійних договорів на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей” — на внутрішньому ринку; “ноу-хау, угод на придбання (передання) технологій” (на внутрішньому та зовнішньому ринках) та “іншими договорами щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності” (на внутрішньому ринку) двома розпорядниками: МОН — більшість технологій (93,2%) і отриманих коштів (59,8%) та Мінагрополітики — 6,8% технологій і 40,2% отриманих коштів. Отже, за іншими напрямками інноваційної діяльності трансфер технологій здійснено у незначній кількості та обсягах надходжень.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

У 2016 р. трансфер технологій здійснено МОН, Мінагрополітики, НААНУ, НАНУ за стратегічними пріоритетами та за іншими напрямками інноваційної діяльності (напрямок “Інше”) шляхом їх *придбання* (40 од.) та *передання* (1147 од.) за рахунок спеціального фонду бюджету. Лідером трансферу технологій за стратегічними пріоритетами є напрям 4, за яким найбільше *придбано* (19 або 47,5%) і *передано* (902 технології або 84%) технологій та отримано від передання найбільше коштів (48728,29 тис. грн або 71,1%), що є результатом також найбільших обсягів у 2016 р., як і попередніми роками, бюджетного фінансування цього напрямку (74,5%). Останні позиції займають два стратегічних напрями: 5 “Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики” (остання позиція за кількістю переданих технологій (0,4%) і *передостання* за обсягами надходжень від передання (1,4%) та 6 “Широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища” (*передостання* позиція за кількістю переданих технологій (1,1%) і *остання* за обсягами надходжень від передання (також 1,1%)). Проблеми у сфері трансферу технологій за цими двома напрямками є результатом їх традиційно низьких позицій за частками бюджетного фінансування (близько 2% за п’ятим та 4% — за шостим пріоритетами), що не забезпечує сприятливе середовище для ефективного використання науково-технічного та інтелектуального потенціалу України.

Для цільового та ефективного використання бюджетних коштів, активізації трансферу технологій та інноваційної діяльності, зокрема, за стратегічними пріоритетами 5 “Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики” і 6 “Широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього

природного середовища” потрібно збільшити бюджетне фінансування пріоритетних напрямів інноваційної діяльності з використанням загального та спеціального фондів, оскільки технології медичного та екологічного спрямування мають важливе соціально-економічне значення. Для цього, як встановлено урядом, головним розпорядником бюджетних коштів потрібно враховувати пріоритетні напрями, зокрема, п’ятий і шостий, при формуванні та визначенні тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок та розробленні державних цільових програм і окремих інноваційних проектів [12].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про інноваційну діяльність в Україні. Закон України від 04.07.2002 № 40-IV / Верховна Рада України. Законодавство України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
2. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій. Закон України від 14.09.2006 р. № 143-V / Верховна Рада України. Законодавство України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/143-16>.
3. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні. Закон України від 08.09.2011 р. № 3715-VI / Верховна Рада України. Законодавство України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>.
4. *Кваша Т.К.* Форми і методи інформаційного забезпечення процесу комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок / Т.К. Кваша, В.В. Литвинова, В.І. Поліщук, Б.О. Грабовський // Науково-технічна інформація. — 2012. — № 3 (53). — С. 9–13.
5. *Ляшенко О.М.* Методи та моделі комерціалізації трансферу технологій : дис. доктора екон. наук : 08.00.11 / О. М. Ляшенко. — К., 2009. — 504 с.
6. *Соловьев В.П.* Инновационная деятельность как системный процесс в конкурентной экономике (Синергетические эффекты инноваций) / В. П. Соловьев. — К. : Феникс, 2006. — 560 с.
7. *Волинець В.М.* Аналіз основних результатів трансферу технологій вищими навчальними закладами і науковими установами МОН України у 2014 році / В.М. Волинець, В.В. Литвинова // Науково-технічна інформація. — 2015. — № 4 (66). — С. 3–9.
8. *Кам'янська О.В.* Управління трансфером технологій на машинобудівних підприємствах : дис. кандидата екон. наук : 08.00.04 / О.В. Кам'янська. — К., 2008. — 281 с.
9. *Писаренко Т.В.* Комерціалізація результатів науково-технічної діяльності: стан в Україні / Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша, Г.В. Карлюк // Комерціалізація результатів науково-технічної діяльності: стан та перспективи : матеріали круглого столу. — К. : КНТЕУ, 2013. — 109 с. — С. 91–96.
10. *Кваша Т.К.* Реалізація інноваційної діяльності та трансферу технологій за бюджетні кошти в Україні / Т.К. Кваша // Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність : зб. праць XI (XXIII) наук.-практ. конф., Київ, 09–10 квітня 2015 р. — К. : НТУУ “КПІ”, 2015. — 160 с. — С. 83.

11. Кацура С.М. Трансфер технологий и диффузия инноваций как элементы регионального инновационного процесса / С. М. Кацура // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект : сб. науч. трудов. — 2009. — Ч. 2. [Электронный ресурс]: — Режим доступа: http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/prvs/2009_2/0646.pdf.
12. Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017–2021 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1056 / Верховна Рада України. Законодавство України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/294-2012-%D0%BF>.

REFERENCES

1. Pro innovatsiynu diialnist v Ukraini. Zakon Ukrainy vid 04.07.2002 no. 40-IV / Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy [About innovation activity in Ukraine. Law of Ukraine of 04.07.2002 no. 40-IV. Legislation of Ukraine]. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
2. Pro derzhavne rehuliuвання diialnosti u sferi transferu tekhnolohii. Zakon Ukrainy vid 14.09.2006 no. 143-V / Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy [On state regulation of activities in the field of technology transfer. Law of Ukraine of 14.09.2006 no. 143-V. Legislation of Ukraine]. Available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/143-16>.
3. Pro priorytetni napriamy innovatsiinoi diialnosti v Ukraini. Zakon Ukrainy vid 08.09.2011 no. 3715-VI. Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy [On Priority Areas of Innovation Activity in Ukraine. Law of Ukraine 09/08/2011 no. 3715-VI / Legislation of Ukraine]. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>.
4. Kvasha. T.K., Lytvynova V.V., Polishchuk V.I., Hrabovskiy B.O. (2012) Formy i metody informatsiinoho zabezpechennia protsesu komertsializatsii rezultativ naukovykh doslidzhen i rozrobok [Forms and methods of information provision of the process of commercialization of the results of scientific research and development]. *Naukovo-tekhnichna informatsiia* [Scientific and Technical Information]. Vol. 3 (53), pp. 9–13.
5. Liashenko O.M. (2009) Metody ta modeli komertsializatsii transferu tekhnolohii [Methods and models of technology transfer commercialization]: diss. doctor of economics Sciences 08.00.11, Kyiv (in Ukr.), 504 p.
6. Solov'ev V.P. (2006) Innovatsionnaya deyatel'nost' kak sistemnyy protsess v konkurentnoy ekonomike (Sinergeticheskie efekty innovatsiy) [Innovative activity as a system process in a competitive economy (Synergetic effects of innovation)]. Kyiv (in Ukr.): Feniks Publ., 560 p.
7. Volynets V.M., Lytvynova V.V. (2015) Analiz osnovnykh rezultativ transferu tekhnolohii vyshchymy navchalnymy zakladamy i naukovymy ustanovamy MON Ukrainy u 2014 rotsi [Analysis of the main results of technology transfer by higher educational institutions and scientific institutions of the Ministry of Education and Science of Ukraine in 2014]. *Naukovo-tekhnichna informatsiia* [Scientific and Technical Information]. Vol. 4 (66), pp. 3–9.
8. Kamianska O.V. (2008) Upravlinnia transferom tekhnolohii na mashynobudivnykh pidpriemstvakh [Management of technology transfer at machine-building enterprises]: diss. PhD of economics Sciences 08.00.04. Kyiv (in Ukr.), 281 p.
9. Pysarenko T.V., Kvasha T.K., Karliuk H.V. (2013) Komertsializatsiia rezultativ naukovo-tekhnichnoi diialnosti: stan v Ukraini [Commercialization of the results of scientific and technical activity: the state in Ukraine / Commercialization of the results of scientific and technical activity: the state and prospects] materials of the conf. Kyiv: KNUTE, pp. 91–96.
10. Kvasha T.K. (2015) Realizatsiia innovatsiinoi diialnosti ta transferu tekhnolohii za biudzhetni koshty v Ukraini [Implementation of Innovation and Technology Transfer for Budget Funds in Ukraine. International Scientific and Technical Cooperation: Principles, Mechanisms, and Effectiveness] materials of the conf. Kyiv, April 09-10, Kyiv: NTUU "KPI", — 160 s. — S. 83.
11. Kacura S.M. (2009) Transfer tekhnologij i diffuziya innovacij kak ehlementy regional'nogo innovatsionnogo processa. Problemy razvitiya vneshneekonomicheskikh svyazey i privlecheniya inostrannykh investitsiy: regional'nyj aspekt [Technology Transfer and Innovation Diffusion as Elements of Regional Innovation Process. Problems of Foreign Economic Relations and Foreign Investment Promotion] materials of the conf. Part. 2. Available at: http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/prvs/2009_2/0646.pdf.
12. Deiakі pytannia vyznachennia serednostrokovykh priorytetnykh napriamiv innovatsiinoi diialnosti zahal'nodержavnogo rivnia na 2017-2021 roky : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28 hrudnia 2016 r. no. 1056 / Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy [Some issues of definition of medium-term priority directions of innovation activity of the national level for 2017-2021: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 28, 2016 no. 1056 / Legislation of Ukraine]. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/294-2012-%D0%BF>.

T.K. Kvasha, head of department, O.F. Paladchenko, head of sector, I.V. Molchanova, Senior Research

TRANSFER OF TECHNOLOGIES AS THE REALIZATION OF SCIENTIFIC, TECHNOLOGICAL AND INTELLECTUAL POTENTIAL OF UKRAINE

Abstract. The article is devoted to the transfer of technologies created in 2016 at the expense of budgetary funds as one of the important components of the implementation of Ukraine's scientific, technical and intellectual potential. The purpose of the work is to study the results of technology transfer, analysis in the context of strategic priority areas of innovation, identify features and problems of the sphere of transfer, develop proposals for their solution. The work was carried out within the framework of the innovation legislation by the method of monitoring on the basis of data of the managers of budgetary funds, which carried out the transfer of technologies created for budgetary funds. The results of the research show that in 2016 technology transfer was effected through their acquisition (40 units) and transfer (1.147 units) at the expense of only a special budget fund. The leader in technology transfer is direction 4 "Technological renewal and development of the agro-industrial complex", which is

the result of the largest volumes of budget financing of this direction in 2016 (74.5%). The latter positions occupy two strategic directions: 5 "Introduction of new technologies and equipment for high-quality medical care, treatment, pharmaceuticals" and 6 "Wide application of cleaner production and environmental protection technologies" (penultimate position by the number of technologies transferred). Such a state of technology transfer in these two areas is the result of traditionally low budget financing, impedes the creation of an enabling environment for the transfer of technology, the effective use of Ukraine's scientific, technical and intellectual potential. It was proposed to intensify the transfer of technologies and innovation activities, in particular, on strategic priorities 5 "Introduction of new technologies and equipment for quality medical care, treatment, pharmaceuticals" and 6 "Wide application of cleaner production and environmental protection technologies", further considering the main administrators budget funds of these priority areas in determining the subject of scientific research and scientific-technical (experimental) development and public spruce programs and individual innovation projects.

Keywords: development, innovative activity, technology transfer, priority directions, budget funds, problems, proposals.

Т.К. Кваша, зав. отделом, **Е.Ф. Паладченко**, зав. сектором, **И.В. Молчанова**, с.н.с.

ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГИЙ КАК РЕАЛИЗАЦИЯ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОГО И ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦИАЛА УКРАИНЫ

Резюме. Статья посвящена трансферу созданных в 2016 г. за бюджетные средства технологий как одной из важных составляющих реализации научно-технического и интеллектуального потенциала Украины. Целью работы является исследование результатов трансфера технологий, анализ направлений инновационной деятельности в разрезе стратегических приоритетов, выявление особенностей и проблем сферы трансфера, разработка предложений по их решению. Работа проведена в рамках инновационного законодательства методом мониторинга на базе данных распорядителей бюджетных средств, которые осуществляли трансфер созданных за бюджетные средства технологий. Результаты исследования свидетельствуют, что в 2016 г. трансфер технологий осуществлено путем их приобретения (40 единиц) и передачи (1147 единиц) за счет только специального фонда бюджета. Лидер трансфера технологий — направление 4 "Технологическое обновление и развитие агропромышленного комплекса", что является результатом наибольших объемов в 2016 г. бюджетного финансирования этого направления (74,5%). Последние позиции занимают два стратегических направления: 5 "Внедрение новых технологий и оборудования для качественного медицинского обслуживания, лечения, фармацевтики" и 6 "Широкое применение технологий более чистого производства и охраны окружающей среды". Такое положение по этим двум направлениям является результатом традиционно низкого бюджетного финансирования, препятствует созданию благоприятной среды для трансфера технологий, эффективному использованию научно-технического и интеллектуального потенциала Украины. Предложено активизировать трансфер технологий и инновационной деятельности, в частности, по стратегическим приоритетам 5 "Внедрение новых технологий и оборудования для качественного медицинского обслуживания, лечения, фармацевтики" и 6 "Широкое применение технологий более чистого производства и охраны окружающей среды", учитывая их в дальнейшем главными распорядителями бюджетных средств при определении тематики научных исследований и научно-технических (экспериментальных) разработок, государственных целевых программ и отдельных инновационных проектов.

Ключевые слова: развитие, инновационная деятельность, трансфер технологий, приоритетные направления, бюджетные средства, проблемы, предложения.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Кваша Тетяна Костянтинівна — зав. відділу, Український інститут науково-технічної експертизи та інформації, вул. Антоновича, 180, м. Київ, Україна, 03680; +38 (044) 521-00-26; kvasha@uintei.kiev.ua

Паладченко Олена Федорівна — зав. сектору, УкрІНТЕІ, вул. Антоновича, 180, м. Київ, Україна, 03680; +38 (044) 521-00-80; paladchenko@uintei.kiev.ua

Молчанова Ірина Василівна — с.н.с., УкрІНТЕІ, вул. Антоновича, 180, м. Київ, Україна, 03680; +38 (044) 521-00-80; molchanova_irina@ukr.net

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Kvasha T.K. — head of department, Ukrainian institute of scientific and technical expertise and information, 180, Antonovycha Str., Kyiv, Ukraine, 03680; +38 (044) 521-00-26; kvasha@uintei.kiev.ua

Paladchenko O.F. — head of sector, UkrI STEI, 180, Antonovycha Str., Kyiv, Ukraine, 03680; +38 (044) 521-00-80; paladchenko@uintei.kiev.ua

Molchanova I.V. — Senior Research, UkrI STEI, 180, Antonovycha Str., Kyiv, Ukraine, 03680; +38 (044) 521-00-80; molchanova_irina@ukr.net

ІНФОРМАЦІЯ ОБ АВТОРАХ

Кваша Т.К. — зав. отделом, Украинский институт научно-технической экспертизы и информации, ул. Антоновича, 180, г. Киев, Украина, 03680; +38 (044) 521-00-26; kvasha@uintei.kiev.ua

Паладченко Е.Ф. — зав. сектором, УкрІНТЕІ, ул. Антоновича, 180, г. Киев, Украина, 03680; +38 (044) 521-00-80; paladchenko@uintei.kiev.ua

Молчанова И.В. — с.н.с., УкрІНТЕІ, ул. Антоновича, 180, г. Киев, Украина, 03680; +38 (044) 521-00-80; molchanova_irina@ukr.net

